

A pandémia miatt megsokszorozódott online árverések után, a peszsimista jóslatok ellenére több aukciósház fennállásának legsikeresebb, immár élő árverését tartotta az év végén. A siker másik oka, hogy a vezető aukciósházak licitálásain új gyűjtők bukkantak fel, akik – még nem ismerve a kiszemelt kötet valódi piaci értékét – egekbe emelték az árakat. A törzsgyűjtőknek déja vu érzésük volt: a helyzet a rendszerváltás utáni időszakra emlékeztetett, amikor a brókerek egymással versengve verték fel az árakat – miközben ők szintén szóhoz se jutottak.

A fentiek egyik nagy nyertese a **Szőnyi Antikvárium**a volt: a november végi 50., jubileumi árverés fennállásuk legsikeresebbje lett. A kikiáltási ár sokszorosáért elkelt tételek között szerepelt a Beschreibung des hochfürstlichen Schlosses Eszterháas im Königreiche Ungern (Pozsony, 1784) című, a fertődi Esterházy-kastély és parkegyüttes metszetekkel illusztrált leírása, amely 150 ezerről indult, és 400 ezer forintnál ért véget az érte folyó versengés. Ugyanez a példány az ÁKV 1984-es árverésén, védett tételként 12 ezerrel 17 ezer forintért ment tovább. De-

Baradlayné így mondja: „Az ég nem a csillagoknál kezdődik, hanem a fűszálak hegyénél: a fejünk mindenütt az égből jár.” A gyönyörű idézet megszerzéséért 80 ezertől 600 ezer forintig tartó licitverseny alakult ki. Leibitzer János gazdatiszt tízkötetes Gazdasági Könyvtára (1832–1835) kompletten még soha nem szerepelt árverésen. Itt a tíz mű öt kötetbe kötve, Heckenast Gusztáv kétoldalas szórólapjával (1836) kiegészítve 150 ezerről indult, és csak 900 ezer forintnál ütötték le.

A jubileumi árverésen milliós leütések is születtek. Az utóbbi években többször is kalapács alá került a Káldi György jezsuita hitszónok fordításában megjelent első teljes magyar nyelvű katolikus Szent Biblia (Bécben, 1626) első kiadása. Általában 300–750 ezer forint közötti árat ért el, itt viszont 1 millió 400 ezer forintig jutott. A kínálatot Orwell 1984-ének nemzetközileg is jegyzett angol nyelvű első kiadása (London, 1949) is

Év végi zárás a könyvpiacon

Milliós tételek, új gyűjtők

Gróf Andrassy Manó Les chasses et le sport en Hongrie című albuma, Pest, 1857

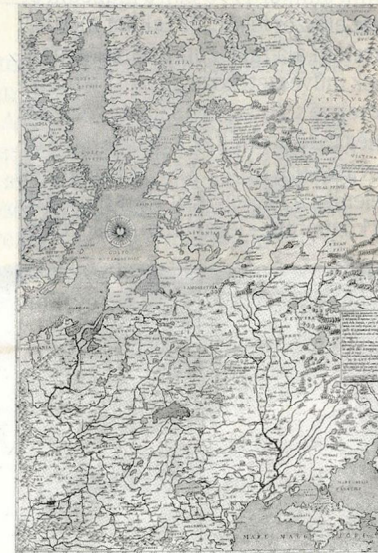
tek érte. Veresmarti Mihály Intő, 's tanító levél... című (Posomban, 1639) kötete, hozzákötve Az eretnekeknek adott hitnek megtartásáról című (Pozsonyban, 1641) munkájával 200 ezerről 550 ezer forintig jutott. Vevője nagyon jól járt, mert Szőnyiék fent említett, két héttel korábbi aukcióján csak a hozzákötött munka 750 ezer forintért kelt el! A milliós leütések közül a legkülönlegesebb darab Teleki Blanka grófnő (1806–1862) vászonra készített két eredeti rajza volt várfogsága idejéből. A grófnőt 1853-ban a függetlenségi mozgalomban játszott szerepe és forradalmárok rejtgetése miatt tíz év várfogságra ítélték. Brünben, Olmützben és végül Kufsteinben raboskodott a hasonló okok miatt öt évre ítélt Leövey Klárával. 1857-ben amnesztiával szabadultak, a nemzeti ereklyének számító rajzok Kufsteinben készültek. A védett ritkaságot 3 millióról 4 millió 600 ezer forintért egy közgyűjtemény vette meg telefonon (!) licitálva. Árverésen még soha nem szerepelt ritkaságként került kalapács alá gróf Széchenyi István Pesti gyepen volt ló-futtatások című (Pesten, 1827), mindössze 24 oldalas munkája. A páratlanul unikális mű megszerzéséért indult versengést végül egy online licitáló nyerte: 1 millió 500 ezerről 2 millió 600 ezer forintot adott érte.

minc évben mindössze egyszer került aukcióra Giacomo Gastaldi Kelet-Európa északi részét bemutató, rendkívül ritka rézmetszetű térképének (Venlace, 1562) első kiadása – ezt 4 millió forintos kikiáltási áron vitte el új tulajdonosa. De a Claudio Duchetti által kiadott Ciprus szintén nem mindennapi rézmetszetű térképének (Venlace, 1570) megszerzése már hozott némi licitversenyt: 2 millió 500 ezerről 3 millió forintért volt elvihető. Andrassy Manó Les chasses et le sport en Hongrie című (Pest, 1857), kő- és olajnyomatokkal díszített, 12 táblát tartalmazó albuma a magyar vadászati irodalom kiemelkedő alkotása, a hazai könyvkiadás legszebb darabjainak egyike. Magyar, angol és francia nyelven jelent meg, az itt aukcionált példány 4 millióról indulva 5 millió forintért került egy helyszíni licitálóhoz. Magyar nyelvű kiadása, a Hazai vadászatok és sport Magyarországon (1857) első előfordulásakor, 1984-ben még – egy tábla hiánnyal – 60 ezerről nem kellett senkinek.

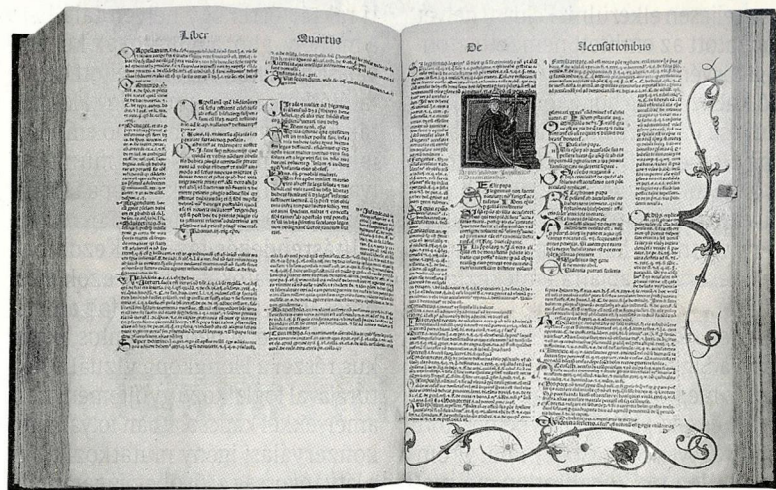
Az aukció rekordleütését IX. Gergely pápa Decretales cum glossa című (Basel, 1482) egyházi jogi munkája érte el. Az álomszép miniatűrakkal díszített kötet 4 millióról 8 millió forintért került szintén egy helyszíni licitálóhoz. Az árverés összkikiáltá-

színre lépni, egy komoly bejelentéssel döbentették meg a jelenlévőket. Közölték, hogy az antikvárium hat dedikált tételt visszavont, mivel gyanú merült fel a dedikációk eredetiségét illetően, ezért átadta a köteteket szakértői vizsgálatra. E tételeknek csak a kikiáltási értéke 1 millió 140 ezer forint volt. A megmaradt ritkaságok közül azonban szép eredményt ért el az 1848–1849-es blokkban Batthyány Lajos Magyarország első alkotmányos miniszterelnökének autográf szignózott rendelete: 180 ezerről 460 ezer forintért lehetett hozzájutni. Egy nem mindennapi, a Tanácsköztársaság idejéből származó étlap is bekerült a kínálatba; a szegedi Tisza Szálló fejléces, stencilezett lapját Móra Ferenc látta el a következő mondattal: „Étlap a kommunista diktatúra szerint 1919 III. 22”. A tétel egy Londonban élő és egy budapesti gyűjtő telefonos licitversenyét hozta, melyet utóbbi nyert meg 20 ezerről 280 ezer (!) forinttal.

Széchenyi István több ritka kötete és egy levele is gazdagította a kínálatot. A Királyi építészeti igazgatóságának szülő levél Széchenyi autográf, kék tintával írt aláírásával – „Buda-

Kelet-Európa északi része, Giacomo Gastaldi térképe, Venlace, 1562

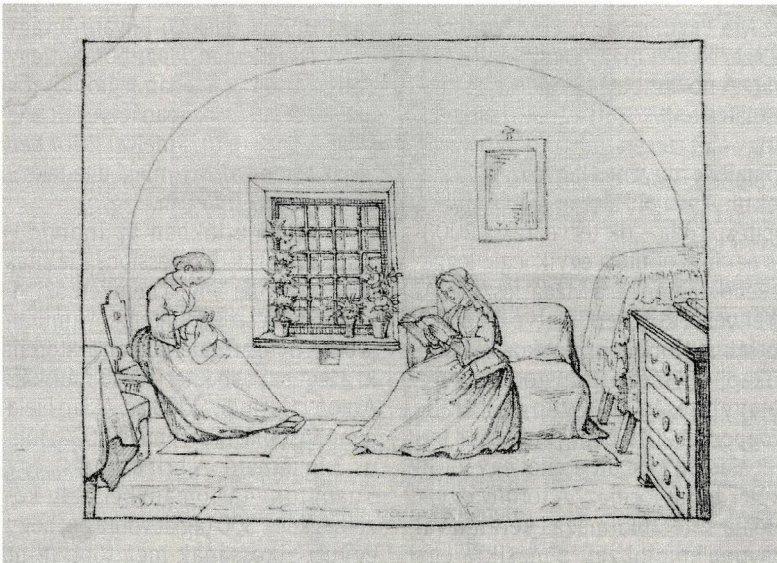
IX. Gergely pápa egyházi jogi kötete, Basel, 1482

csy Sámuel Osmanografia, az az: a' Török Birodalom' Természeti, erkölcsi, egy-házi, polgári 's hadi állapotjának, és a' Magyar Királyok ellen viselt nevezetesebb hadakozásainak summás leírása című munka második kiadása (Bétsben, 1789) három kötetben jelent meg. Meglepő licitverseny után 80 ezerről csak 550 ezer forintért tudta megvenni új tulajdonosa. Egy jó állapotú, félbőr kötésű példányáért 1969-ben 650 forintot adtak. Egy újabb „visszatérő vendég” Esteras (Esterházy) Pál: Az egész Világon lévő Csudálatos Boldogságos Szűz Kepeinek rövideden föl tett Eredeti (Nagy-Szombatban, 1690), első kiadású, 117 rézmetszetet tartalmazó munkája lett. 1970-ben ugyanez a példány 103 tábla metszettel, védett kötetként 3300 (!) forintért cserélt gazdát. Ritkaságára jellemző, hogy azóta egy példánya sem került aukcióra. A kötetből hiányzó metszeteiket időközben egy másik, eredeti példányból pótolták, így metszethiány nélkül vitték kalapács alá, és 300 ezerről 750 ezer forintra verték fel az árát.

A kéziratblokk rekordleütését Jókai Mór tintával levélpapírra írt (1880. Aug. 30.), autográf írása hozta. A köszívű ember fia címmű (1869) regényéből való idézetet az író szabadon, a regényben megjelentektől eltérően írta le: „Az ég nem a felhők-nél kezdődik, hanem a fűszálaknál: jó azt tudni, hogy mindenütt az égen járunk itt a földön is.” A regényben

színesítette – érdekesség, hogy az első magyar nyelvű kiadás 1984-ben jelent meg. A tétel a mindössze 240 ezer forintos induló árat jócskán felülmúlva 1 millió 300 ezer forintért kelt el. Az árverés rekordját és leghosszabb licitversenyét az 1848–1849-es forradalom ereklyéinek megszerzése hozta. Veress Sándor (1828–1884) mérnök, író és a szabadságharc hadnagya hagyatékaként került az aukcióra egy általa 1848. március 15-én viselt kárda, és az 1876. március 15-én Kolozsvárott megalakult március 15-ei ünnepélyt rendező bizottság nemzeti színű zászlószalagjának darabja. A tétel részét képezte még fia, Veress Endre történész egykori tulajdona: a Kosuth Lajos 1894-es temetésére készült zárt, sárgaréz medál, melyben Kosuth portréja látható domború üveg-lap mögött. A tárgyak megszerzéséért 1 millió 700 ezer forintig tartott a licit. Mind a három milliós tételt egy, a helyszínen megjelenő, eddig ismeretlen, új gyűjtő vette meg. A tételek kikiáltási ára 19 millió 352 ezer forint volt, a bruttó összeállítás pedig 48 millió 476 forint lett.

Törzshelyén, a Festetics Palotában tartott ház előtt tartotta meg aukcióját december 3-án a **Központi Antikvárium**. Piacvezetőhöz méltó kínálatukból sok meglepő és 15 egymillió forint feletti leütés született. Csapó József Orvosló könyvetske... című (Pozsonyban és Pesten, 1791) kötete hozta a legváratlanabb áremelkedést: 60 ezerről 950 ezer forintig küzdöt-

Teleki Blanka grófnő vászonra készített eredeti rajza a kufsteini fogság időszakából

A hazai térképgyűjtők már évek óta csodálják a Központi árverésein felbukkanó, ritkábbnál ritkább, milliókat érő térképlelapokat, de többnyire csak a csodálatig jutnak el, mert szinte mindegyiket amerikai, angol, belga vagy német gyűjtő veszi meg telefonon licitálva. Az elmúlt har-

si ára 42 millió 550 ezer forint volt, a bruttó összeállítás pedig 75 millió 420 ezer forint lett.

A **Krisztina Antikvárium** nem a legjobb előjelekkel kezdte december 4-én tartott aukcióját. Azon kívül, hogy nem túl kedvező a Központi nagyárverése után egy nappal

pesten (!) május 31-én 1848. A Közmunka s közlekedésügyi miniszter: g. Széchenyi István” – került újra aukcióra. Azért újra, mert a levél a Krisztina előző árverésén is megjelent, de az Országos Levéltár feljelentése miatt a rendőrség lefoglalta, ám a gyanú alaptalannak bizonyult, így az ügyesség B.I.1878-7/2021 számú határozatával visszaadni rendelte jogos tulajdonosának. Külön érdekesség, hogy a mai Budapest csak 1873. november 17-én jött létre Pest, Buda és Óbuda egyesítésével, ám Széchenyi a levél dátumozásakor megelőzte – megjósolta? – az egyesítést. Valószínűleg a fentiek is közrejátszottak abban, hogy a 220 ezerről induló levelet – hosszú licitverseny után – csak 2 millió 100 ezer forintért tudta megvenni egy online licitáló.

Az aukció szenzációs rekordleütését a Kalácsa Kalendárium az 1925 esztendőre hozta, „Készült a kalendárium Sztánán, Kós Károly műhelyében, 1924. Kós Károly” autográf bejegyzéssel. Az árverésen még nem szerepelt rendkívüli ritkaság 300 ezerről indult, és a nap leghosszabb licitversenyén 4 millió 200 ezer (!) forintot ért el egy telefonon licitáló jóvoltából. A bevezetőben jelzett problémák ellenére tehát jól sikerült az aukció: az összkikiáltási ár 23 millió 113 ezer 800 forint volt, a bruttó összeállítás 39 millió 817 ezer lett.

HORVÁTH DEZSŐ